

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра управління персоналом, економіки праці та економічної теорії

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Демографія»

на 2023-2024 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	2 курс, 3 семестр
Освітня програма/спеціалізація	«Управління персоналом міжнародних корпорацій»
Спеціальність	051 Економіка
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Ступінь вищої освіти	бакалавр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада
праці та економічної теорії

Шаповалов Віталій Олегович

к.е.н., доцент

доцент кафедри управління персоналом, економіки

Контактний телефон	+38-050-30-52-362
Електронна адреса	shapovaloff79@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна http://www.ypep.puet.edu.ua/ он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	https://el.puet.edu.ua/

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Формування знань про демографічні явища та процеси у суспільстві та набуття практичних навичок щодо комплексного аналізу демографічної сфери та відтворення населення.
Тривалість	3 кредити ЄКТС/90 годин (лекції 16 год., семінарські заняття 20 год., самостійна робота 54 год.)
Форми та методи навчання	Лекції та семінарські заняття в аудиторії, самостійна робота поза розкладом Словесні, наочно-ілюстративні (проблемна лекція, презентація), репродуктивні та проблемно-пошукові (рішення задач, практичні завдання, ситуаційний аналіз), методи стимулювання та мотивації (ситуаційні вправи), методи контролю (тестування, опитування, словниковий диктант)
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування занять; виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань (тестування, опрацювання навчальних матеріалів) дистанційного курсу; поточна модульна робота. Підсумковий контроль: залік (ПМК)
Базові знання	Наявність знань вищої математики
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<p>ПР05. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).</p> <p>ПР08. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.</p>	<p>ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;</p> <p>ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;</p> <p>СК04. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>СК06. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та</p>

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<p>ПР12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>ПР13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.</p> <p>ПР19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.</p> <p>ПР25. Демонструвати здатність аналізувати структуру попиту та пропозиції на ринку праці; виявляти та оцінювати вплив чинників на стан та сегментацію ринку праці; прогнозувати кон'юнктуру ринку праці на національному та міжнародному рівнях.</p>	<p>моделі для вирішення економічних задач.</p> <p>СК09. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.</p>

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Демографія як наука та її категорії		
Тема 1. Предмет, завдання і методи демографії	Відвідування занять; виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань (тестування, опрацювання навчальних матеріалів) дистанційного курсу.	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення:</i></p> <p>1. Історія розвитку демографії як науки.</p> <p><i>Завдання 2. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань</i></p>
Тема 2. Основи демографічного аналізу	Відвідування занять; виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань (тестування, опрацювання навчальних матеріалів) дистанційного курсу.	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення:</i></p> <p>1. Потенційна демографія як новий напрям демографічного аналізу</p> <p><i>Завдання 2. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань</i></p>
Тема 3. Чисельність населення та його рух.	Відвідування занять; виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань (тестування, опрацювання навчальних матеріалів) дистанційного курсу.	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення:</i></p> <p>1. Історія та мета проведення переписів населення.</p> <p><i>Завдання 2. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань</i></p> <p><i>Завдання 3. Здійснити розрахунок природнього та механічного руху населення (на прикладі однієї з областей України)</i></p>
Тема 4. Демографічні структури населення та їх характеристика	Відвідування занять; виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань (тестування, опрацювання навчальних матеріалів) дистанційного курсу.	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення:</i></p> <p>1. Демографічне навантаження населення: поняття, види, способи вимірювання</p> <p><i>Завдання 2. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань</i></p> <p><i>Завдання 3. Здійснити аналіз статевікової структури населення (на прикладі однієї з областей України)</i></p>
Модуль 2. Демографічні процеси та їх показники		

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Демографія як наука та її категорії		
Тема 5. Шлюбність та розлучуваність як демографічні процеси	Відвідування занять; виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань (тестування, опрацювання навчальних матеріалів) дистанційного курсу.	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення: 1. Причини розлучуваності та їх характеристика Завдання 2. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань Завдання 3. Здійснити аналіз процесів шлюбності та розлучуваності (на прикладі однієї з областей України)
Тема 6. Народжуваність та смертність як демографічні процеси	Відвідування занять; виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань (тестування, опрацювання навчальних матеріалів) дистанційного курсу.	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення: 1. Репродуктивна поведінка населення Завдання 2. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань Завдання 3. Здійснити аналіз процесів народжуваності та смертності населення (на прикладі однієї з областей України)
Тема 7. Міграція населення як демографічний процес	Відвідування занять; виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань (тестування, опрацювання навчальних матеріалів) дистанційного курсу.	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення: 1. Трудова міграція в Україні Завдання 2. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань Завдання 3. Здійснити аналіз міграційних процесів населення (на прикладі однієї з областей України)
Тема 8. Демографічне прогнозування та демографічна політика	Відвідування занять; виконання домашнього завдання; робота на семінарських заняттях; виконання завдань (тестування, опрацювання навчальних матеріалів) дистанційного курсу.	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення: 1. Демографічна проблема серед глобальних проблем сучасності. Завдання 2. В дистанційному курсі виконати тестування самоконтролю знань

Інформаційні джерела

1. Дорошенко Л. С. Демографія: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. С. Дорошенко. — К.: МАУП, 2005. — 112 с.
2. Махорін Г. Л. Основи демографії. Курс лекцій / Г. Л. Махорін. — Житомир: Вид-во “Волинь”, 2009. — 96 с.
3. Муромцева Ю. І. Демографія: Навч. Посібник / Ю. І. Муромцева. — К.: Кондор, 2006. — 300 с.
4. Пальян З. О. Демографічна статистика: Навч.-метод. посібник / З. О. Пальян. — К.: КНЕУ, 2006. — 132 с.
5. Прибиткова І.М. Основи демографії: Посібник для студ. гуманітарних і суспільних фак. вузів. / І. М. Прибиткова. — К.: АртЕк, 1995. — 256 с.
6. Стеценко С.Г. Демографічна статистика з основами демографії: Підручник. / С.Г. Стеценко — К.: Вища школа, 2005. — 415 с.
7. Підгорний А. З. Демографічна статистика: Навч. посібник / А. З. Підгорний. — Одеса.; ОДЕУ, 2010. — 169 с.
8. Стеценко С.Г. Статистика населення: Підручник. / С.Г. Стеценко, В.Г. Швець. - К.: Вища школа, 2009. - 463 с.
9. Добренко О. Демографічна ситуація як індикатор функціонування професійного ринку праці [Текст] / О. Добренко // Україна: аспекти праці. — 2015. — № 8. — С. 42–50. — Те саме [Електронний ресурс]. — Режим доступу: електрон. чит. зал ПУЕТ.
10. Населення України: Оперативна інформація [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. — Режим доступу: <http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/>
11. Розподіл постійного населення України за статтю та віком на 1 січня 2022 року: Статистичний збірник [Електронний ресурс] / за ред. М. Тімоніної. — К. : Державна служба статистики, 2022. — 345 с. — Режим доступу: http://db.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/ukr/publ_new1/2022/roz_nas22.pdf

12. Чисельність наявного населення України на 1 січня 2022 року: Статистичний збірник [Електронний ресурс] / за ред. М. Тімоніної. – К. : Державна служба статистики, 2022. – 82 с. – Режим доступу: http://db.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/ukr/publ_new1/2022/zb_%D0%A1huselnist.pdf
13. Шаповалов В.О. Демографія [Електронний ресурс]: дистанційний курс навчальної дисципліни / В. О. Шаповалов. – Полтава: ПУЕТ, 2020. – Режим доступу: <http://www2.el.puet.edu.ua/>
14. Шаповалов В.О. Теоретико-методичні засади демографічного аналізу населення / Шаповалов В.О., Рудич Л.В., Стеценко В.В., Тужилкіна О.В., Костишина А.І. // Наука і техніка сьогодні. Серія ``Економіка``. - 2023. - №7 (21). - С. 204-216 <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/12864>

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни «Демографія» включає у себе:

- загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office;
- спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни, яке включає в себе дистанційний курс в середовищі Moodle.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика оцінювання здобувачів вищої освіти: завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- Положення про організацію освітнього процесу <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/polozhennya-pro-organizacziyu-osvithogo-procesu.pdf>
- Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-poryadok-pidgotovky-zdobuvachiv-vyshhoyi-osvity-stupenya-filosofiyi.pdf>
- Положення про порядок та критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_kryt_ocinyuvannya.pdf
- Порядок ліквідації здобувачами вищої освіти академічної заборгованості <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/poryadok-likvidacziyi-zdobuvachamy-vyshhoyi-osvity-akademichnoyi-zaborgovanosti.pdf>
- Положення про повторне навчання https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_pro-povt-navch.pdf

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування,) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем. Якщо заняття проводиться дистанційно, студент має виходити на зв'язок із викладачем за розкладом занять.

Політика щодо академічної доброчесності: студенти мають свідомо дотримуватися принципів академічної доброчесності; не допускати списування (один в одного, з власноруч написаного тексту, друкованого або електронного носія інформації тощо) під час виконання індивідуальних навчальних завдань та дидактичних тестів; якісно оформлювати посилання на джерела інформації при написанні доповідей, підготовки презентацій, тез тощо. Відповіді (усні або письмові) на ключові питання теми та під час підсумкового контролю з використанням підручників (їх ксерокопій) та мобільних девайсів не дозволяються. Мобільні пристрої дозволяється використовувати в процесі заняття для пошуку відповідей на додаткові питання. Користуватися допомогою сторонніх осіб для виконання завдань дистанційного курсу заборонено.

В ПУЕТ діють:

- Кодекс честі студента https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/kodeks_chesti_studenta.pdf
- Положення про академічну доброчесність https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_akadem_dobrochesnist.pdf
- Положення про запобігання випадків академічного плагіату <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-zapobigannavyvpadkam-akademichnogo-plagiatu.pdf>

Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:

- Положення про порядок перезарахування результатів навчання, здобутих в іноземних та вітчизняних закладах освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_perezarah_rez_zvo.pdf.
- Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozha_pro_akademichnu_mobilnist.pdf
- Положення про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-poryadok-vyznannya-rezultatativ-navchannya-zdobutyh-shlyahom-neformalnoyi-ta-abo-informalnoyi-osvity.pdf>; *інфографіка* (розділ Освіта/Організація освітнього процесу/Неформальна освіта) <https://puet.edu.ua/neformalna-osvita/>.

Політика вирішення конфліктних ситуацій:

- Положення про правила вирішення конфліктних ситуацій <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-pravyla-vyrishennya-konfliktnyh-sytuacij-u-puet.pdf>

• Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю у формі екзамену https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/poloz_pro-apel_pidscontr.pdf

• уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupcii/>.

Політика підтримки учасників освітнього процесу:

• Психологічна служба: <http://puet.edu.ua/psychologichna-pidtrymka-v-puet/>.

• Студентський омбудсмен (Уповноважений з прав студентів) ПУЕТ <http://puet.edu.ua/other-divisions/studentskyj-ombudsmen-upovnovazhenyj-z-prav-studentiv-puet/>

• Уповноважений з прав корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupcii/>

Безпека освітнього середовища: Інформація про безпечність освітнього середовища ПУЕТ наведена у вкладці «Безпека життєдіяльності» <http://puet.edu.ua/pro-puet/bezpeka-zhyttyvediyalnosti/>

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-4): конспект лекцій (8 балів); виконання домашнього завдання (12 балів); робота на семінарських заняттях (8 балів); виконання завдань (тестування) дистанційного курсу (12 балів); поточна модульна робота (10 балів)	50
Модуль 2 (теми 5-8): конспект лекцій (8 балів); виконання домашнього завдання (12 балів); робота на семінарських заняттях (8 балів); виконання завдань (тестування) дистанційного курсу (12 балів); поточна модульна робота (10 балів)	50
Разом	100

Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	Виконання та успішний захист творчого індивідуального завдання	5-10
	Підготовка презентації за окремим питанням або темою	2-5
	Підготовка відеоролика навчального характеру	5-10
	Підготовка та захист реферату	2-5
	Конспектування питань для підготовки до занять (за одну тему)	3
	Результати неформальної освіти	до 20
	Опрацювання додаткових матеріалів ДК	до 20
2. Науково-дослідна	Участь в конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-10
	Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-10
3. Організаційно-виховна	Допомога при проведенні профорієнтаційної роботи, днів відкритих дверей тощо.	5
	Волонтерська діяльність	5

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни